

Oppsummering fra regionmøtene i Oppland Sau og geit januar 2011

Presentasjonene til innleiderne på møtene er lagt på OSG sin hjemmeside. Innledninger ble holdt av Pål Kjørstad, OSG, Sidsel Rønnebak og Marthe Lang-Ree hos Fylkesmannen i tillegg til at en representant fra valgmennda i OSG orienterte kort om valgmenndas arbeid og ba om forslag på kandidater.

Nedenfor er satt inn en kort oppsummering av de fleste kommentarer/spørsmål og innspill som ble tatt opp i møtet. Sist er satt inn oversikt over hvem som deltok i møtene.

1. Radiobjelleprosjektet

- Spørsmål til hvordan bjellene skulle festes på søya for ikke å miste kontakten.
- Flere spurte etter hva slags prisutvikling vi kan vente på radiobjeller når omfanget øker.
- Stadig flere områder med færre beitebrukere, områdene er store og tilsyn blir krevende.
- Hvordan kan vi framover sikre at den enkelte dyreholder kan se seg råd til å kjøpe bjeller?
- Hva slags offentlige finansieringskilder kan en tenke seg kan delfinansiere radiobjelleinnkjøp framover?
- Spørsmål etter hvordan lammeenheten fungerer via radiobjella på søya?
- Spørsmål til hva som skjer når søyer blir tatt av bjørn og lagt på ryggen. Mister en da kontakten når bjella blir dekt av noe?
- Krav om elektroniske merker, er det framtidsrettet iht overvåking ?
- Hvordan fungerer saltsteinsavlesere og hva har det gitt mht tilsyn?
- Viktig at laga skaffer seg GPS eller hensiktsmessig elektronisk utstyr. Det er framtida.

2. Forebyggende og konfliktdempende tiltak mot rovviltskader

- Spørsmål om myndighetene kan ha noe grunnlag for å påstå at tap pga sykdom og andre årsaker utenom rovviltrelaterte har økt i 2010 i forhold til 2009.
- Flere i år viste til at de hadde søkt om individuell behandling.
- Det ble understreket av flere at det er viktig med god dokumentasjon, ikke bare dokumenterte tap.
- Utbetaling av den generelle erstatningen skjer i desember.
- Vurdering av individuell behandling er under arbeid.
- Individuell behandling gir ikke automatisk grunnlag for erstatning av flere dyr, men kan gi større erstatning for andre kostnader.
- SMS-varsling er viktig, men viktig at leder vurderer hva som skal videresendes.
- Kan ikke varslingene oppdateres og legges på nettsida?
- Er det kommunen som har varslingsplikt?
- Virker som at ikke alle kommuner varsler iht plan.
- Har vi for høy terskel til å melde fra om tap/kadaver, særlig i enkelte distrikt?
- Utfordringer på skogsbeite er at det er vanskelig å finne igjen kadaver.
- Viktig at en varsler umiddelbart for å få dokumentert mest mulig.
- Viktig å melde fra om alle funn ved tilsyn og bruk av kadaverhund med mer
- Laget har oppfordret alle til å søke alt som de mener er tap forårsaket av fredet rovvilt, sjøl om de ligger under normaltap og ikke kan forvente å få erstatning om det ikke er dokumentert årsak.
- Hvorfor er normaltapet satt så høyt?
- Flere innspill på sonering, særlig med tanke på tap forårsaket av gaupe sør i fylket.
- Spørsmål til hva slags tap som ble presentert i statistikken.
- Om tapet forårsaket av fredet rovvilt er så stort som sauenæringa mener, viser det hvor sårbar næringa er.

- Mediasak i GD om at næringa bare hadde funnet et dødt dyr i Skjåk. Dette var et urimelig oppslag. Bakgrunnen for oppslaget var en statistikk om SNO-dokumenterte tap.
  - Alle søknader og statistikker er offentlig, slik at de er tilgjengelige for de som ønsker det.
  - Det arbeides i forvaltningen med hvordan disse tallene skal presenteres i statistikker.
  - Sammen med søknadene om erstatning bør det legges ved nr på søyer og lam som har kommet bort. God dokumentasjon er viktig.
  - Før beiteslepp bør vi be om at Mattilsynet besøker oss og vurderer besetningen og registrerer antall dyr i buskapen.
  - Medlemskap i sauekontrollen anbefales sterkt som dokumentasjon – noen hevdet det burde vært et krav.
  - Erstatning sett opp mot dokumentasjonsgrad bør undersøkes.
  - Erfaring viser at områder med god dokumentasjon får erstattet nærmere 100% av omsøkt tap, mens buskaper med lite eller ingen dokumentasjon får avkortinger.
  - Antall søknader om individuell behandling er per dato ikke klart.
  - Uttak av fredet rovvilt i beitesesongen er tidskrevende, kostbart og sjelden vellykket.
  - Bruk av hest ved sauesanking er utrolig effektivt i høg fjellet der det er god oversikt. Hest bør vurderes som grunnlag for tilskudd.
  - Radiobjelleprosjekt og hjelpemiddel knyttet til tilsyn er viktig for å sikre dokumentasjon og kunnskap om beitemønster.
  - Uttak av skadevoldere er det som er effektivt.
  - Viktig at vi klarer å ta ut dyr som det blir gitt tillatelse på uttak av.
- Hvor står Solheim sine signaler om at erstatning skal baseres på historiske tap?
- Oppland er et fylke med %-vis lite tap, men det store sauetallet i fylket gjør at antall tapte til sammen er stort i landssammenheng.
  - Hvorfor erstattes det ikke sau på bakgrunn av observasjon av kongeørn?
  - Hvorfor skal det lages flere skjemaer som skal legges ved søknad?
  - Mange er usikre på hva slags dokumentasjon det er ønskelig at vedlegges. En sjekkliste med konkrete spørsmål om hva forvaltningen er ute etter bør på plass.
  - Kopi av skjema som sendes inn bør tas for å kunne lære mer om utfylling og følge historikk.
  - Reaksjoner på gaupekvota og innspill på utfordringer ift gaupe.

3. Beiteprosjektet i Oppland

- Hva sier Mattilsynet om samling av småfe inn og ut av saltsteinsautomater?
- Kan Fylkesmannen sette krav om at kommunene skal ha beitebruksplan og varslingsplaner.
- Varsling fungerte bra i mange områder, også på tvers av fylkesgrenser i enkelte områder.
- Varsling er effektivt og går på rekordtid om rutinefungerer.
- Fylket er noe delt mht varsling i de ulike kommunene, nord og sør i fylket. Dette bør tas opp med kommunene.
- Må man melde seg på kurset i organisering av beitelag?
- SMS-varsling kom i en periode med radiomerket gaupe. Men, tydelig at Valdres har falt litt utenom. Landbrukskontoret i Valdres har ikke informert beitelaga om ordningen og sendt ut varsling. Her har Valdreskommunene en jobb å gjøre!
- Beitelag og næringa i Valdres bør være offensive ift å få midler til forebyggende tiltak. Sjøl om skadomfanget så langt er lavt i Valdres er forebyggende tiltak og beredskap viktig.
- God erfaring med varsling via veterinærvakta i Nordre Valdres. Veterinærvakta varsler saueeierne. Plakater er satt opp med nr til veterinærvakta.
- Vi bør dokumentere all varsling som kommer.

4. Saker lokallaga tok opp.

Vanskelig å få ut folk fra SNO for å se på kadaver! Kan gå 1-3 dager før de kommer etter at de er varslet. Bør være forpliktet til å rykke ut innen et døgn?

3 dagers kurs gir i enkelte områder godkjenning for å drive ettersøk for SNO? Ved dokumentasjon av kadaver, hevdes det at det kan utløse rett til å kunne dokumentere skadegjørere?

Kompensasjon for nedfôring for radioaktivitet – saken som ble tatt opp ved fjorårets møte! Saken er tatt opp med avtalepartene og det arbeides for å få det med i jordbruksoppgjøret i 2011. Det ble ikke nådd fram med saken i 2010.

Det ble diskutert om det var mulig å forenkle søknad om kompensasjon?

Bør sende ut ei liste i forkant av søknad om erstatning for å sikre lik behandling – Husk på!

Et par lag har ikke mottatt e-post fra fylkeslaget. Men, noen innrømmer at en del stopper hos leder i laget.

Årsoppgjøret fra Nortura stemmer ikke med antall innmeldte lam.

Er ikke medlem i sauekontrollen fordi rådgiver ikke kommer på besøk lenger.

Synes sauekontrollen er et godt tilbud og et nyttig verktøy.

Hund og hundeskade på beite. Er det et problem flere steder og noe vi kan gjøre i fellesskap?

Utfordringer med løshund i bynære strøk og i hytteområder.

Kompensasjon for nedfôring for radioaktivitet.

Kadaversøk/ekvipasje. De som går kurs og blir godkjent trenger trening. De som driver med dette har ingen kompensasjon for arbeidet og vurderer å slutte.

Valdres bør også komme i gang med arbeid gjennom Oppland Gjeterhundlag og prosjekt kadaversøk.

Sak fra Øystre Slidre – støtte til å delta på instruktørkurs for klipping av sau.

Tilskudd til påsettlam og påsettkje bør tas opp på nytt, sjøl om det har vært innspill på saken flere år på rad.

Jegerlag i Nordre Land er veldig ivrig ved rovviltangrep osv. De føler seg forbigått ift tildeling av ressurser. De sammenligner seg med nabokommuner som oppnår mye mer.

Vurdering av samarbeid mellom Valdreslaga – og spørsmål om tilskudd til møter etc.

Sau og ull skulle være tema på Landbruksdagen på museet. Hvor var laga der?

Laga fremmer en sak vedrørende radioaktivitet på nytt. Jfr sendes sak 7 fra årsmøte i 2010 som innspill til jordbruksforhandlingene.

Oppfordring til lokallaga om å delta med innspill til lokale bondelag og bonde- og småbrukarlag.

Støtte til sterk oppfordring om å bli medlem i sauekontrollen.

Saltsteinsautomater – flytting av automat er aktuelt og interesserte bør melde interesse!

Leder i Fåberg Sau og Geit berømmet den store jobben som fylkesstyret og leder i særdeleshet gjør, og understreket at saueholdet er helt avhengig av stort engasjement fra et aktivt fylkesstyre.

4. Styret og valnemnda oppfordret lokallaga til å gi innspill på/jobbe med:

- NSG sin strategiplan 2011-2013 – finnes på nsg.no.
- Jordbruksforhandlingene 2011.
- Saker til Landsmøte.
- Oppfordring til medlemsskap i sauekontrollen som dokumentasjon på dyreholdet.
- Informasjon til medlemmene med oppfordring til å søke om deltagelse i radiobjelleprosjektet.
- Godtgjøring til laga for ullinnsamling.
- Kandidater til utmerkelse og fylkeslagets diplom.

Valgnemnda mottok ingen forslag på kandidater foran valgene i årsmøte i OSG, men anbefalte lagene å melde fra til nemndas medlemmer og det ble satt en frist på dette til torsdag 13. januar.

Deltagere på regionmøte på Vinstra mandag 10. januar 2011.

Følgende 48 deltok i møte:

Marthe Lang-Ree	Fylkesmannen i Oppland
Sidsel Røhnebæk	Fylkesmannen i Oppland
Oddny Teighagen	Mysusetter/Kampen beitelag
Anne Ulmo	Styret i OSG
Bjørn Erik Reistad	Østre Gausdal beitelag
Helge Nordlien	Bødalskjølen sausankelag
Anders Melbø	Gausdal Sau og Geit
Leif Arne Kvisberg	Gausdal Sau og Geit
Tor Vaet	Rustkjølen beitelag
John Høyvesveen	Fåvang Gjeterlag
Anton Myhrmoen	Vestsida beitelag Fåvang
Sigurd Krekke	Fåvang Sau og Geit
Tobias Stubrud	Øyer-Tretten Sau og Geit
Ole Vangen	Øyer-Tretten Sau og Geit
Astrid Olstad	Øyer Beite og Gjeterlag
Ola Masseng Sylte	Kvikne/Sorperoa Beitelag
Steinar Haugalien	Kvam Vest beitelag

Pål Grev	Brustrandfjellet beitelag
Ingebret D. Sandbu	Sel Sau og Geit
Hans Magne Killi	Dovre Vestside beitelag
Lill Ingunn Killi	Dovre Sau og Geit
Øivind Lien	Lesja Vestside Beitelag
Jostein Rudi	Ringebu Sau og Geit
Trond Gutubø	Tessand beitelag
Anders Svare	Vågå Sau og Geit
Ole Petter Berget	Murulia beitelag
Lars Ole Auglestad	Sør-Fron Sau og Geit
Anders Opsahl	Sør-Fron Sau og Geit
Martin Vorkinn	Lordalen beitelag
Jo Mosenden	Heimfjellet beitelag
Jann Erik Dalum	Lesja Sau og Geit
Anne Kari Veikleengenget	Nord-Fron Sau og Geit
Terje Holen	Fåberg Østside beitelag
Kåre Nygjerdet	Skjåk Sau og Geit
Susanne Ramstad Brenna	Skjåk Sau og Geit/Skjåk beitelag
Oluf R. Kvålshaugen	Lomseggen beitelag
Lars E. Sulheim	Lomseggen beitelag
Arne Bjørgen	Vårdalen beitelag
Guttorm Myren	Lom Sau og Geit/Lom beitelag
Magne Gutsveen	Fåberg Vestside beitelag
Hans Bernhard Jahren	Fåberg Sau og Geit
Kjell Ivar Bergehagen	Oppland Sau og Geit
Erik P. Borgen	Valgnemnda i Oppland Sau og Geit
Kjell Arne Borgedal	Brekkom fellesbeite
Lars Haugen	Fåvang Sau og Geit
Stig Johansen	Stølen beitelag
Ivar Lauosen	Stølen beitelag
Hans Petter Solberg	Nord-Fron Sau og Geit
Pål Kjørstad	Oppland Sau og Geit
Ken Lunn	Oppland Sau og Geit

Deltagere på regionmøte på Fagernes tirsdag 11. januar 2011.

Følgende 30 deltok i møte:

Marthe Lang-Ree	Fylkesmannen i Oppland
Sidsel Røhnebæk	Fylkesmannen i Oppland
Håkon Gjelstad	Oppland Sau og Geit
Stein Torjus Hålien	Vestre Slidre Sau og Geit
Ole Arne Øyhus	Vestre Bagn sausankerlag
Syver Nerødegård	Sør Aurdal Sau og Geit/Østre Bagn sankelag
Aud Meisdalen	Nord Aurdal Sau og Geit
Knut Håkon Odden	Abjør Sausankerlag
Anne Ingeborg Terningen	Leppdalen beitelag SA
Jon Olav Espeliødegård	Etnedal Sau og Geit
Geir Solbakken	Etnedal Sau og Geit
Arne Flatmark	Etnedal Beitelag
Frank T. Jacobsen	Vang Sau og Geit/Vang beitelag

Rolf Marken Svien	Øye Beitelag
Knut Ola Ødegård	Vestre Slidre Sau og Geit
Andris Kongslie	Austvang Sau og Geit
Ragnhild Mobæk	Nord Aurdal Sau og Geit
Inger Sørum	Austvang Sau og Geit
Geir Tore Rakstad	Skaget/Bitihorn sankelag
Arnfinn Beito	Øystre Slidre Sau og Geit
Harald Lund	Øystre Slidre Sau og Geit
Kristin Bakke Lajord	Vang Sau og Geit
Randi Berit T. Hande	Baklia saubeitelag i Vestre Slidre
Kari Tveit Hande	Baklia saubeitelag i Vestre Slidre
Hans Erling Ringvold	Nordre Land Sau og Geit
Åsmund Strømsjordet	Nordre Land Sau og Geit
Edin Rosenberg	Nordsinni Østås beitelag
Gunnar T. Breivik	Vestre Slidre Sau og Geit
Pål Kjørstad	Oppland Sau og Geit
Ken Lunn	Oppland Sau og Geit

Deltagere på regionmøte på Toten onsdag 12. januar 2011.

Følgende 26 deltok i møte:

Marthe Lang-Ree	Fylkesmannen i Oppland
Sidsel Røhnebæk	Fylkesmannen i Oppland
Emil Bjørkli	Hadeland Sau og Geit
Karl Ole Egge	Hadeland Sau og Geit
Peder Leirdal	Kolbu Sau og Geit
Ole Harald Ringen	Kolbu Sau og Geit
Helge Bjerkehagen	Kolbu saubeitelag BA
Anita Schjøll	Kolbu Sau og Geit/Valgnemnda i OSG
Ole N. Sand	Trevatn Sankelag
Paul Øksne	Søndre Land Sau og Geit
Asbjørn Storsveen	Søndre Land Sau og Geit
Arnfinn Narum	Lausgarda Beite/Sankelag
Alf B. Ouren	Biri Sau og Geit/Redalen beitelag
Håkon Rogne	Biri Sau og Geit/Redalen beitelag
Bjørn Even Stenberg	Vestre Toten sausankerlag
Johannes Hubred	Vestre Toten Sau og Geit
Ingunn Iren Tønnesen	Vardal Sau og Geit
Per Høyem	Toten III Sau og Geit
Nils Ingar Bakken	Østsinniåsen utmarksbeitelag
Harry Furuseth	Østsinniåsen utmarksbeitelag
Roger Åsheim	Vest-Torpa sausankerlag
Kjetil Fangan	Østre Toten Sau og Geit
Kjell Arne Løvstad	Østre Toten sau og Geit
Ole Bjørn Thorsteinshaugen	Toten III Sau og Geit
Pål Kjørstad	Oppland Sau og Geit
Ken Lunn	Oppland Sau og Geit